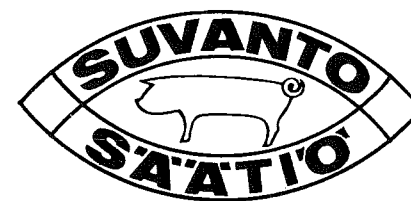

SUVANNON SEUTU

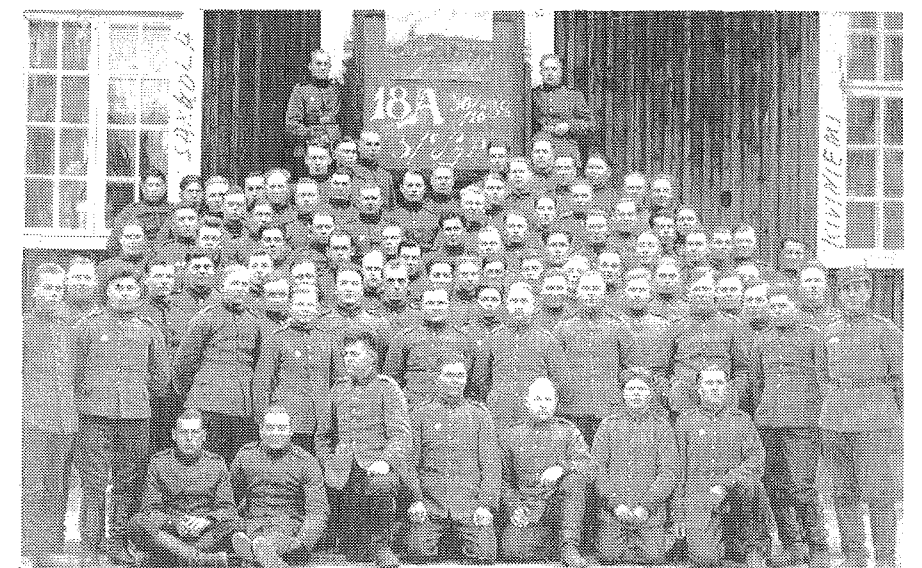

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 5 1989

ELOKUU

Tällä ikäluokalla oli "18 aamulla" 30. 10. 1939. PJ 4:n 3:s komppania aikoo lähteä siviiliin. Lähtö lienee siirtynyt...?

Ei kannata Synnyinseudulle

Ei kannata tuhлата kallista aikaa mustiin mietteisiin. On parempi suunnata silmät päiviin tuleviin.

Ei kannata turhaa murhetta kantaa. On parempi kiittää siitä, mitä elämä antaa.

Luontoemon kainalossa

Luontoemon kainalossa, vaikka missä: Suomessa tai Afrikassa. — Aina sama lämpö, läheisyys, kauneus, hiljaisuus, lumous, ihanuus.

Luontoemon läheisyys on aina ihme uusi. — Aina tarjolla on luonnon lohdutus.

Elsa Tuokko

Lapsuusmuistoja

Olinhan mä pieni lapsi, äidin, isän valkotukka, lapsi pieni karjalainen...? Miettii usein siirtolainen.

Lapsuusleikit, hauskat hetket, monet pienet pyöräretket, marjamaat ja rantahaat, nurmettuneet pihamaat.

Satuna kauniina synnyinseutuni nään. On elämän kalliin monelle suonut. Se paikka on tuttua Kalevalaa. On runoniekat kuuluisat luonut. Sinä useille outo vieras oot. — Meille rakkain kaikista muista. Sinitaivas kaartuvi ylläsi sun, laulut kaikuvi lapsien suista.

Suvannon rantoja vehmaita ihailla sain, Auringonsäteiden kultaissa vetesi pintaa. Esi-isien vuosikymmenten työ ajan saatossa katosi elämän virtaan. — Nyt muistojen polkua vaellan, Lapinlahden seutuja rakkaita kuljen. Lapsuuskotini unessa usein nään, kun iltaisin silmäni suljen.

Heimoilla kaikilla hartain toivomus on: nähdä auran viiltävän kotoista multaa, kokea laihon syksyllä kypsyvän suvituulen tuutiessa kultaista viljaa. Kesäillan aurinko säteensä luo, kisaa leineillä käy Suvannon pinnan. Saapuissa yön kaikki rauhoittuu ruskon häipyissä tummuvaan iltaan.

— — — —
Herra siunaa leposija esi-isien! Synnyinseutu, sen urhean kansan johda polut jälleen yhtehen kun voitonlaulua lainehet laulaa. — Jos voimamme matkalla uupuvat, käsin vahvoin perille kannan! Kun kevät saapuu, puut vihreän vaipan saa...

Alla niiden silmät sulkea anna.

Lauri Ilta-aho

Lapsuusajat mieleen palaa, rajan taakse jääneet salaa... Iloit, surut yhteen tulee... Työ ja arki kaikki puree.

Nyt on mummo harmaahapsi. Onhan mulla lastenlapsi... Pienet kädet vilkuttaa. Mummolle he toivottaa: Terveyttä, pitkää ikää! Mummo terveisiä vielä lisää.

E H

Vieraalla maalla

Jos olisin satakieli, niin nousisin korkealle sypressin latvaan ja laulaisin sydämeni pohjasta koko Suomen kansalle. Isänmaalleni, jossa olen saanut aikaiseksi kasvaa. Maalleni, jossa olen saanut syntyä ja kasvaa...

Vaan en voi. — En voi nousta kuusen latvaan, en lentää, en laulaa ylistystä synnyinmaalleni ja sen urhealle kansalle, jota suuri maailma ihailee ja kunnioittaa.

Kerran lapsena kirmatessani Suvannon rantaa pitkin, toivoin saavani ilolla kisailla ja laulaa noilla kauneilla hiekkarannoilla. Suvannolla uida ja soutaa. Saavani nauttia siitä, että minulla on isänmaa ja saan omistaa Karjalan, Kalevalan laulun

ja soiton syntymäseudun, jossa monet kuuluisuudet ovat syntyneet ja historian lehdille nimensä piirtäneet. Ihailla valoisia öitä kesäisin. Nauttia luonnon rauhasta. Paukkuvista pakkasista, hohtavan valkeista hängistä ja kuutamosta.

Näitä minä muistelen kulkiessani kaukana maailmalla. Olen onnellinen, koska saan kokea kaiken tämän ja olen olemassa, vaikka en niin iso ja mahtava kuin uskoin aikuisena olevani.

Olen vain pieni osa Luojan aikaansaannoksista, siitä äärettömyydestä, jolla ei ole rajoja.

Miten ihanaa on saada elää vapaana itsenäisessä synnyinmaassa. Nä-

dä siniristilipun liehuvan ja puhtaan sinitaivaan siintävän taustalla.

Vaikka en osaa ääneen laulaa, niin kuitenkin sydämeni pohjassa soi hiljainen hymni Isänmaalle ja sankarivainajille.

Humiskoot lempeät tuulet lepopaikkojensa yllä, missä lienettekin. Kiitos uhristanne, että meillä on rauha ja seuraaville sukupolville turvattu tulevaisuus... Kääntäköön aura maata jossa hyvä siemen itää... Kantakoon runsaan sadon sen siunatussa mullassa.

Hiljennyn. Ristin käteni. Olen ylpeä siitä, että olen suomalainen, vaikkakin kaukana synnyinmaastani.

Sinne takaisin palaan matkoiltani maailmalta. Siellä on oleva viimeinen leposijani ja siellä haluan nukkua ikuuntani.

Ja juureni ovat synnyinseutuni mullassa.

Manun Lauri

Juhannusmuisto v. 1928

Tuon vuoden juhannus oli poikkeuksellisen lämmin, sateeton. Useinhan oli juhannus kylmä, niin, että kokkotuli oli tosiaan tarpeellinen lämmittämään palelevia juhlijointa. Mutta tuo on muistoissani mitä ihanimpana juhannuksena. Noniin, saunomisen jälkeen riensimme Vuoksen uimarantaan Jokisuulle, heittäksemme "talviturkit" pois ja se tapahtui Suomen ilmastossa usein vasta juhannusaattona.

Huhu kiersi, että Kottilan lavalla Vuoksen rannalla tulee olemaan juhannustanssit. Tavallinen kiviniemäläisten juhannusviettopaikka oli Polta-aho, mutta nyt ei oltu rakennettu edes kokkoa ja nuoret varustautuivat Kottilan lavalle menemään.

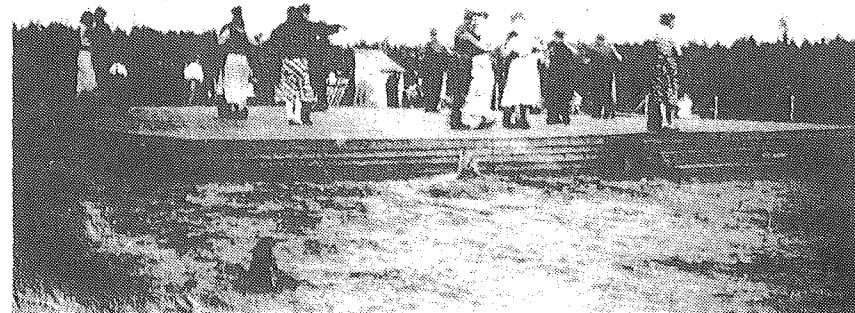
Häyrysen Aili oli kesälomalla äitinsä luona, joka asui luonani. Aili oli silloin 13-vuotias vasta, mutta hänen mielensä teki kovasti Kottilaan. Äiti Hilda lupasikin, jos minä pitä-

sin huolta, sillä olihan lavalle matkaa ehkä viitisen kilometriä.

Niin sitä sitten marssimme Selkiin kankaan kaunista mäntyjen keskellä kulkevaa tietä pitkin. Olimme nuoria ja iloisia!

Lava oli koristeltu koivuilla ja soitto raikui ja paljon oli kansaa. Kokkoa en muista nähneeni, sillä lava oli mäellä ja mäntyjen ympäröimä.

Ehkä mäen alla Vuoksen rannalla oli pikku nuotioita, mutta isompaa

Kottilan tanssilava oli käytössä talvisotaan saakka.

tulta ei olisi ollut hyvä pitääkään, kun oli niin kuuma iltapäivä.

Kirkkaana kimalteli Vuoksi ja lännen rannalla ruskotti kauniisti näkyen puiden runkojen väleistä. Oli kerrassaan loistava alku.

Kasarmiin oli lähellä ja sotilaita oli paljon tullut tansseihin. RUK:n komea poika haki minua tanssiin. Hän oli ensimmäinen tuntematon poika. — Yhteiskoululaisena pojat olivat minusta tovereita vain. Ja siinä ei ollut jännitystä, niin kuin nyt, kun ihan tuntematon haki tanssiin ja usein. Vihdoin kysyi: — Saanko tulla saattamaan neitiä?

Ihan punastuin ja hätäännyin, enkä ymmärtänyt miten ottaisin pyynnön... Sitten samalla muistin lupaukseni Ailin äidille, että yhdessä tullaan kotiin... Selitin hätäisesti, että asun kaukana ja minun on huolehdittava 13-vuotiaasta. Tuntematon sanoi rauhallisesti, ettei se häiritse mitään ja hänellä on kylliksi aikaa ja onhan juhannusyö! Sanos muuta! Vieläkin 61 vuoden jälkeen muistan ja kadun tyhmyytteni. Yhä vieläkin tuntuu, että tuona juhannuksena puhalsin onneni pois luotani.

Tanssimme viimeisen valssin ja sen jälkeen laskeuduimme lavalta ja hän esitteli kohteliaasti itsensä. Muistan nimen, mutta tuottaisiko vahinkoa enää kenellekään vaikka sanoisin sen, sillä varmaan hän on jo mullan alla. Joka tapauksessa toivoin, että minulla olisi ollut suomalainen nimi. Sopersin jotenkin vastaukseksi, mikä hukkui kiitoksen varjoon. — Hänellä oli hieno suomalainen nimi!

Kolmisin, Aili keskellä, kuljimme kotia kohti ihanasti tuoksuvassa otsooni-ilmassa ja käki kukkui, kukkui, että oli ihan tukehtua lintuparaka!

Minä tunsin ihan tuskaa sydämesiäni kohteliaisuuden takia. Kyllä Aili olisi kotiin löytänyt ilman minua!!

Kun tulimme kotiportille, niin olin tahtonut kutsua pojan juhannuskahville, mutta en pystynyt. Ajattelin, että se olisi tunkeilua ja hyvästelin ja yhä näen silmissäni, kun poika reippaasti astellen alkoi kävelynsä kasarmia kohti... VOI VELJET! Perästä teki mieli juosta ja ottaa kädessä ja viedä hänet lepäämään kuisille ja olisin valmistanut ihanat juhannuskahvit. Olihan vastaleivottua

pullaa, oli piiraita, hyvää leipää ja makkaraa. Mikä onnellinen loppu?

”Se ilta loppui aivan kuin kesken...” ja haaveissa elän sen niin kuin kahden nuoren olisi pitänyt se elää!

Siesuhiekan luota olisimme menneet pölyiseltä maantieltä tutulle metsätielleni. Jokisuussa olisimme uineet.

Aamun sarastaessa iloinneet luonnon kauneudesta ja lintujen laulusta. Ja sitten metsäpolkua kotiin herkullista juhannusyön aamukahvia nauttimaan. Se olisi ollut juhlaa! — Mutta ei sallittu kai niin käydä?! Ja ehkä ei olisikaan nyt näin ihanaa muistella tuota 1928 juhannusta. Ehkä näin lienee parasta. Vain haave se oli, mutta ihana ja unohtumaton.

Klaudia

JK. Nyt kun minulla oli, on poika, niin en toivoisi kenenkään kohteleman häntä niinkuin minä typerystein tuolle reippaalle, miellyttävälle tanssikaverille. Ei kenenkään kanssa tanssi ole ollut näin kiehtovaa kuin hänen — UNOHTUMATTOMAN!!

Muistoja Kesälahden retkestä

Kesäkuun kuudes päivä 1989 tuli kuluneeksi kaksi vuotta kirkkomatkasta Kesälahden Villalaan. Tämä harvinaislaatuinen tilaisuus päästä katsomaan Sakkolan kirkon kadoksissa ollutta alttaritaulua ”omien ihmisten” kanssa jäi varmasti meille kaikille mieleen. Meillekin, jotka emme olleet koskaan aiemmin alttaritaulua nähneet.

Monille Karjalassa, ja varsinkin Sakkolassa, syntyneille tämä oli suorastaan pyhiinvaellusmatka. Pala puristi nuorempienkin kurkkua ja kyynelneet sumensivat silmiä.

Karjalaisessa luonteessa ilo ja itku

kulkevat käsi kädessä. Kirkossa hiljennymme hartaiksi, matkalla nauroimme makeasti. Silloin kaksi vuotta sitten oli Suvannon Seudussa kirjoitus itse kirkkotapahtumasta. Sitä en tässä enää muistele.

Kerron joitakin erityisesti mieleeni jääneitä tilanteita matkan aikana.

Linja-autossa oli tunnelmaa, kiitos siitä teille kanssamatkaajat. Jäi mukavat muistot. Vielä mukavimmiksi ne muuttuvat, kun niitä saa toisen kanssa muistella. Nämä hauskuudet sattuiivat Esko Kallosen ryhmässä. (Tuskin tuppisuina huulet hölpälläan istuivat matkaaajat toisessakaan au-

tossa.)

Toijalassa odotti pysäkillä yksi mies ja kaksi naista.

— Siel seisoop kolme. Tuo on meijä äit, mil on lääppä pääs, edessäni istuva naishenkilö selitti ilmeikkäästi. Hän oli tullut iloisella mielellä autoon Viialasta.

— — —

— Mie en tunne täältä kettää, vaik paljon on miehiä ja naisia. Mie uon Kiiski, vaik en mie enää uo Kiiski.

— Siut o pyyvystetty, mies reuna-penkiltä sanoi.

— Nii, mie jäi hämäläise verkkoo, muuan autoon tulija totesi Hämeen-

linnassa.

Vaikka kukaan ei olisi tuntenut ketään, kaikki olivat silti tuttuja keskenään. Mietä, sietä ja jokkuu hääki.

— — —

Lauluja lauloimme ihan uuvuksiin asti. — Mie en jaksa ennää, Koirasen Eino sanoi ja pyyhki hikeä otsaltaan. Aina vain ehdotettiin ’lauletaa vielä tää, alotahan sie Eino’.

’Karjalasta heilin minä löysin’ eräs komea miesääni lauloi ’Hämeestä heilin minä löysin’. Laulun loputtua kuului auton etuosasta haieka miehen toteamus: — Jokkuu ei uo löytänt mistää.

— — —

Murresanoja muisteltiin. Luosat, lääpät, lanitukset ja muut mukavat.

— Lanittaa, mitä se on? ihmetteli joku. — Pittää kirjottaa iha muistii.

— Et sie muka tiije mitä lanittamine on, toiset puolestaan ihmettelivät. — Eiks siul uo kukkaa millokaa sanont, ’älä ain lanita’? Se on valittamist.

— Ai, mie en sit vissii millokaa uo lanittant mittää.

Luosa on vesilätäkkö, lääppä naisen hattu. Mutta mahtoikohan kukaan ’moksia’?

Murresanat olivat mukavia, mutta hyviltä ’maistuivat’ paikannimetkin:

Kesälahden Villalan kirkko.

— Mist sie uot?

— Mie uon Suvehännäst.

— — —

Kiitokset matkan järjestäjille kaikesta vaivannäöstä ja huolenpidosta. Matkan jälkeen olimme väsyneitä, mutta ah, niin tyytyväisiä.

En ole aiemmin kirjoittanut Suvannon Seutuun, joten muutamalla rivillä itsestäni.

Olen niitä ’nuoria, keski-ikäisiä’ karjalaisia, jotka eivät ole käyneet Karjalassa edes käänäimässä. Äitini Helena o.s. Valtonen, on syntyisin Sakkolan Haitermaasta, isäni

Edward Kitunen Pyhäjärven Noitermaasta. Asuinpaikkana oli Haitermaa. Äiti elää vielä täällä Lempäälässä, mutta isä on kuollut.

Tässä jatkan eteenpäin päätoimittajan toivetta: kirjoituksia lehteen.

Erikoisterveiset sisarelleeni Aunelle Kouvolaan: Jätä pois jotain nyöpläämistä ja kirjoita Suvannon Seutuun. Kerro vaikka se apinajuttu tai polku-pyörän tekeminen.

Älä anna muistojemme lehden kuolla!

Hanna Kitunen

Kesä Tiurissa heinämiehenä

Oli kesä 1936. Olin matkalla työ-kaverini Erkki Jyräsen luo Jääsken pitäjän rajalle, jossa hänellä oli silloin työmaana sementtitiilien teko. Hän pyysi minua siihen porukkaan ja lähti itse jo juhannuspäivänä. Sanoinkin, että tulen sitten kun käyn kokkojuhlat ensin. Pyörä oli minulla heikonlainen, laitoin etukumin alle talaa vanhasta rukkasen selkämästä, ettei sisäkumi pullistuisi ulos.

Alkumatka sujui hyvin, mutta Tiurin kylään päästyäni katkesi pyö-

rän kettinki. Varaosat olivat mukana. Kolmen tuuman naulasta sai hyviä niittejä. Niitä oli laukussa, mutta vasara puuttui. — Tuossa on talo oikealla puolen, menen pyytämään vasaraa.

Nyt pyörä oli taas kunnossa. Kun annoin vasaran pois, isäntä kysyi, että mihin olin matkalla noin huonolla pyörällä? — Niin pitkä matka. Tämähän voi jättää sinut kohta tielle. Minä neuvon sinulle hyvän heinämiehen paikan. Saat 20 markkaa päiväs-

sä ja talon ylöspito. On hyvä talo. He pitävät sinut kuin omana poikanaan. Se talo on tuossa järven toisella puolella, Matti Teperin talo. Vien sinut järven yli. Ei kahtakymmentä markkaa ole päivässä maksettu missään, mutta Matti maksaa. Olin eilen hänen puheillaan.

Mentiin Teperin taloon. Kun esitin asiani, sanoi Matti: — Eihän semmoisia palkkoja makseta. Jos olet työmies, niin kylä sen itsekkin tiedät.

— Mutta se isäntä joka minut tän-

ne ohjasi, sanoi, että teillä maksetaan se.

— Kyllähän mie eilen sanoin niin tuolle Munnin Matille, mutta sehän oli leikkipuhetta.

— Minulla on pitkä matka edessä, minä lähdän. Olin jo ovenkahvasa kiinni.

— Tulehan takaisin! Minä maksan sen 20 markkaa päivässä, mutta siihen täytyy sitten tehdä töitä. Heti annan kokeet. Matti vei minut pellolle ja sanoi: — Tuo tyttö laittaa heiniä seipäisiin. Jatkat hänen kanssaan. Tyttö on Aina Karhinen.

Illalla Matti kysyi: — Kuinka päivä meni? Sanoin, että muuten meni hyvin, mutta se tyttö oli niin kova heinä mies, etten oikein pysynyt tahdissa. — Niittämään hän vasta peto on...

Talossa oli myös kaksi työtyttöä. He olivat noin 13 vuotiaita, heidän nimensä oli Lahja Lemola ja Tyyne Rimpeläinen. He auttoivat vähän kaikessa talon työssä. Lahja oli hiljaisempi, ja häneltä pääsi joskus itkukin, mutta Tyyne oli reipasotteinen. Kun hän näki, että Lahjalla ei mennyt hyvin, niin hän otti Lahjan syliinsä ja kohta oli nauru päälimäisenä.

Toivo Karilainen oli tullut vävyksi Teperin taloon. Hänen kotitalonsa oli siinä myllyn lähellä. Hän oli hyvin huumorintajuinen mies. Oli hyvä laulunääni ja hän soitti mandoliinia. Ja kyllä leikin ymmärsi Maijukiin. Aina kun hän silitti paitoja, hän tahdtoi sen minulle ojentaa käteen ja silloin sanoin jonkin leikkimielisen sanan.

Karilaisen Maijun ja Toivon perheeseen kuului Mauri-niminen poika. Hän oli noin yhden vuoden ikäinen.

Matti ja Liisa Teperi olivat hyvin kansanomaisia ihmisiä. Sain Matilta monta hyvää neuvoa, joita muistan vieläkin. Hänen maailmankatsomuksensa oli hyvin laaja.

Heinäaika oli ohi, tuli rukiin niitto. Sanoin että mitä nyt tehdään: minä en osaa sirpillä niittää, mutta viikatteella kyllä. Matti katsoi minun viikateniittoa ja sanoi, että kyllä tämä passaa. Kun on puimakone, niin ei se haittaa vaikka lyhteen tyvi ei aivan tasainen olekaan.

Päästiin kesantomaitten laittoon. Ajelin hevosparilla maita pieniksi. Toivo tuli ja sanoi, että hän lähtee tuonne Puukkalan taloon rukiinniittotalkoihin. Riisu sinäkin hevoset ja tule illalla sinne talkoisiin! Siellä on tanssit lopussa.

Se oli renkipojalle mieleinen komennus!

Siellä talkootansseista tapasin Sirkkan, tulimme yhdessä pois. Meistä oli mukavaa aina tavata toisiamme. Sirkalla oli semmoinen kesäkamari, jota silloin sanot vaatehuoneeksi. Valoa tuohon huoneeseen antoi pieni kynttilänpätkä.

Teperin talossa oli Musti-niminen koira ja tulimme hyviksi ystäviksi Mustin kanssa. Kerran kun lähdin Sirkkan luo, niin lähti Musti minun kanssani. Se ajoi kissan sinne huoneen sillan alle ja siellä vasta meteli nousi. Kielsin Mustia haukkumasta, mutta Musti käsitti, että sen täytyy vain koventaa ääntä.

Eteisen ovi narisi, äiti tuli ulos. Kynttilä sammutettiin. Nyt tuli isä ulos. "Kenne hiije koira pitteä tullaista meteliä? Kissa silmät kiiluut. Se haukkuu tuota kissoa. Tämä täytyy aijoa pois. Eihä täs saa nukkuu koko yö..." Isä haki seipään.

Viimein Musti lähti. "Tää o Teperi Musti. Mikä tään o tänne tuont?" Kun tästä kaikesta selvisin, niin teimme seuraavana päivänä Mustin kanssa "sopimuksen", että täällä pellolla ollaan yhtä poikaa, mutta tyttökyllille ei mennä enää yhdessä.

Näin kului kesä ja minun tuli aika lähteä Teperin talosta. Olin taas Sirkkan luona. "Mie sammutan tuon kynttilän." — "Et soa sammuttaa. Kuule nyt, kun puhun sinulle tärkeitä asioita. Haluaisin olla sinun kanssasi koko elämän!" Tuli syvä hiljaisuus. Viimein kuuluivat sanat: "Niin minäkin sinun kanssasi." — "Minä menen ensi kesänä sotaväkeen ja sen jälkeen, kun tulen pois, sitten meille alkaa onnen päivät."

Koitti syksy 1938. Pääsin pois sotaväestä. Nyt suunnistimme eteenpäin. Ensi vuonna saamme kaikki asiat järjestykseen. Nyt koittaa kohta se aika, jota niin hartaasti odotamme!

Mutta sitten alkoivat vaikeat ajat. Tuli reserviin lähtö lokakuun 7 päivänä vuonna 1939. Jouduin rajavartioiden porukkaan rajalle. Kun sota kumminkin viipyi, niin ajattelin, että voisinhan mennä Sirkkaa tervehtimään. Täältä tulee matkaa noin 60 km, mutta kun kotona vähän levähdän välillä, niin kyllä matka taittuu. Sain pienen loman ja nyt matkaan.

Muistoja Kiviniemestä

Jokainen kesä tuo mieleen synnyinpaikkani Kiviniemen. Miten juuri kesäaika saa hermistymään ihmisen ja tuntemaan kaipuuta lapsuusajan maisemiin?

Oli lämmintä ja puhdasta luonnosta, elämä rauhallista ja kiireetöntä.

Siellä Kiviniemessä tuli paljasjaloin "lapsuteltua" lämmintä hiekkatietä Koiraseen, Marjan ja Maunon luokse leikkimään.

Kesällä me touhuttiin kaikenlaista. Kerrankin rakensimme saunan Koirasen pihamaalle. Saunassa oli kiu-

askin, mutta emme saaneet sitä kovan kuumaksi, koska, kun rupesimme löylyä lyömään, niin uuni antoi vain pelkkää höyryä. Olin myös kerran Koirasen kanssa heillä heinäpellolla, jossakin vähän kauempana. Lämmintä oli, muttei kovin kuuma, vaikka aurinko paistoi pilvettömältä taivaalta.

Koirasen emäntä antoi minullekin voileipää ja pullon maitoa. — Vieläkin tunnen sen vastakirnutun voin, omatekoisen leivän ja oikean maidon maun suussani.

Onko parempaa ruokaa olemassa-kaan? Näin ajattelin silloin, kun söimme eväitämme ladon viileässä varjossa.

Kotimatalla poikkesimme lehmähakaan. Siellä lehmien joukossa oli myös sonni. Tämä "härkä" kun huomasi meidät, niin ajoi koko joukon puuhun! Siellä "kökötimme" ties kuinka pitkään, ennenkuin tämä "härkä" hellitti vartiosta ja pääsimme kotiin jatkamaan matkaa.

Terveisin!

Aila Sorri ent. Nuora
Äänekoski

Kiviniemessä näin sotilaita tavallista enemmän, mutta muualla en nähnyt.

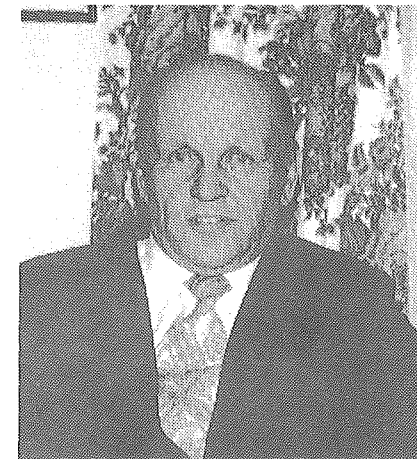
Jätän pyörän tähän saunan luo ja hiljaa etenen Sirkkan kamaria kohti. Äkkiä ryntäsi eteeni vartiosotilas pystykorva ojennettuna minua kohden! "Seis! Mikä mies, mikä mies?!" Saatutin viimein tuon vartiomiehen luottamuksen. Oli onni, ettei heillä ollut tunnussanaa. Sanoin, että meillä on rajalla öiseen aikaan tunnussana käytössä ja jos siihen vastaa, silloin teemme täyttä totta. Ei ollut enää Teperin Mustia minua puolustamassa!

Tuo vartiomies oli Erkki Rissa jostain Alavudelta. Näiden tapahtumien jälkeen alkoi kohta talvisota. Muistelen suurella kiitollisuudella Teperin talon väkeä. Heillä oli jo silloin käytössä tuo nykyisin niin paljon puhuttu tasa-arvo.

Tiurin kylä eli tuohon aikaan ulkonaisesti katsottuna hyvin siistiä elämää. En nähnyt n.s. puliukkoja missään. Heillä oli hyvin voimakas nuorisoseuratoiminta, harrastivat jalkapalloa ja haitarinsoittajia oli kylässä ihmeen paljon.

Lauri Hakulinen
Sakkolan Hovinkylästä

Veljeni muistolle

Lehtemme pitkäaikainen avustaja Väinö Vanhanen kuoli 5. 6. 1989 Torontolaisessa sairaalassa 79 vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt Sakkolan Röykkylässä 9 päivänä helmikuuta 1910. Vartuttuaan mieheksi ja saatuaan uskonnollisen herätyksen niin hän toimi erittäin aktiivisesti Nuorten Miesten Kristillisessä Yhdistyksessä.

Solmittuaan avioliiton 1934 Jenny Naskalin kanssa Pannusaarelta ja muutettuaan asumaan vaimonsa ko-

tiin hän sieltä siirtyi Imatralle Rautatehtaan palvelukseen, asuen Imatran Rajapatsaalla. Talvisota meni tehtaan palveluksessa työn tärkeyden takia.

Jatkosodan alettua aivan tehtaan lähellä, olit ensin rintamajoukoissa, mutta kutsuttiin kohta takaisin tehtaan palvelukseen. Kun Karjala vapautui, niin oli hoidettava kahta kotia, Imatralle ja Sakkolan Pannusarella, lisäksi kerkisit vielä auttamaan vanhaa isääsi Röykkylän kylässä. Olit erittäin ahkera ja ripeä otteissasi.

Kun tilanne sitten muuttui niin, että tarvittiin lisää miehiä armeijaan, niin jouduit tykistön mukana torjumaan vihollisen suurhyökkäystä Ihantalassa.

Rauhan tultua otit asutustilan Lempäälän Liposta ja sinne rakensit uuden kodin perheellesi josta lapset kävivät koulua Valkeakoskella.

Oli turvallista olla maassa kiinni perheen huollon takia, vaikka itse aloitkin siirtyä rakennustöihin. Lempäälän Beedel kirkko on paljolti kä-

TÄMÄN PÄIVÄN PANKKIPALVELUA
— PERINTEISIIN NOJAUTUEN —
LEMPÄÄLÄSSÄ JA VIIALASSA
PAIKKAKUNNAN JA JÄSENTEN PARHAAKSI

Lempäälän-Viialan

Osuuspankki

siesitöitä.

Kun olot olivat mielestäsi epävarmoja maamme tulevaisuuden kannalta, niin päätit lähteä Canadaan, jonne silloin oli paljon suomalaisia muuttanut.

Vuonna 1953 lähdit ensin yksinäsi ja sitten kun sait jalan sijaa, niin kutsuit myös perheesi Canadaan. Se oli varmaan elämäsi jännittävintä aikaa, kun olit kielitaidottomana vieraassa maassa ja hankit perheelle asuntoa ja toimeentulua? — Mutta rohkeana ja ahkerana miehenä kaikki onnistui.

Ostit Torontosta omakotitalon sekä rakensit kesäasunnon Canadaan.

Kun ikää karttui, niin alkoi mieli tehdä etelään Floridaan ja niin hankit tontin Lantanasta ja rakensit 2 huonetta käsittävän talon, jossa oli mukava viettää talvilomaa ikuisessa kesässä. Sain kaksi kertaa olla siellä

vieraanasi, vuonna 1975 ja 1984, ajaessamme autollasi halki USA:n. Se oli suuremmoinen elämys meikäläiselle. Eikä sitä vieraan varaisuutta voi koskaan unohtaa, jota osoititte Jennyn kanssa vieraitasi ja sukulaisiasi kohtaan.

Kaikella kun on oma aikansa, niin myös Sinullakin ja luopumisen aika tulee iän ja sairauden mukana.

Täytyi myydä Floridan talo pois, kun et enää jaksanut ajaa sinne ja jalkasi jouduttiin amputoimaan. Joka vaikutti masentavasti mielen tilaasi ja muutkin sairaudet tulivat esiin. Näin alkoivat voimat heikentyä ja sairaalamatkat kävivät yhä tiheimiksi. Joka sitten johti siihen, että vaikka niin vahva kuin ruumiillisesti ja henkisesti olitkin, et enää kestänyt, vaan oli siirryttävä sen rajan yli josta ei enää ole paluuta ja niin tämä ta-

pahtui kodallasi 5. 6. 1989.

Siunaustilaisuus oli 9. 6. 1989 Torontossa Mikael Agrikolan kirkossa, jota itsekin olit innokkaasti aikanaan auttanut toiminnassa ja kuului kirkkoneuvostoon.

Suuri oli omaisten ja ystävien joukko saattamassa Sinua ijäisyysmatkalle.

Olit pyhittänyt koko elämäsi Jumalalle aina nuoruudesta saakka, rakentamalla Hänelle temppeleitä ja edistämällä Jumalan valtakunnan asiaa.

Toivon Sinulle veljenä Jumalaan turvaavalle ja Isänmaan ystävälle rauhallista lepoa siellä Yörkin hautausmaalla, jonka itse olit lepopaikaksesi valinnut.

Veljesi Eino

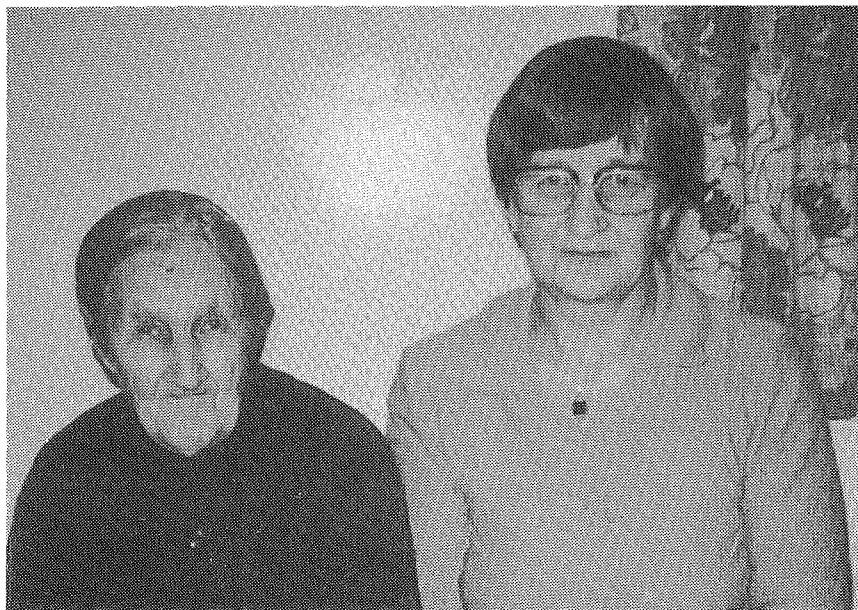
KUOLLEITA

Aliisa Kiuru, o.s. Kiiski, syntyi 21. 3. 1907 Sakkolassa, kuoli 30. 6. 1989 Huittisissa. Entinen kotikylä Sakkolan Kelja. Siunaustilaisuus Huittisten kirkossa 15. 7. 1989, jonka jälkeen muistotilaisuus Huittisten seurakuntakeskuksessa.

Loviisa Pulakka, o.s. Kiuru, syntyi 10. 11. 1907 Sakkolassa, kuoli 20. 6. 1989 Tampereella.

Eliisa Turkkinen, o.s. Kuoppa, syntyi 22. 7. 1915 Sakkolassa, kuoli 9. 6. 1989 Tampereella. Entinen kotikylä Sakkolan Haparainen ja viimeinen kotipaikka Tampere.

Helena Kiuru, o.s. Raaska, syntyi 29. 9. 1915 Sakkolan Noisniemessä, kuoli 28. 6. 1989 Tampereella. Siunaustilaisuus Hattulan uudessa kirkossa 15. 7. 1989, jonka jälkeen muistohetki Parolan seurakuntatalossa.

Ilmi Siekkinen äidin kanssa kuvassa.

Ilmi Helena Siekkinen, o.s. Rytty, syntyi 27. päivä lokakuuta 1919 Sakkolan Hovinkylässä. Kuoli vaikean sairauden murtamana Jyväskylän Keskussairaalassa huhtikuun 29. päivä 1989. Siunauksen toimitti pastori Seppo Hautalahti Jyväskylän

maaseurakunnan siunauskappelissa ensimmäisenä helluntaipäivänä 1989, jonka jälkeen muistotilaisuus maaseurakunnan seurakuntakodissa.

Lähinnä kaipaamaan jäivät puoliso, lapset perheineen, kaksi veljeä, sekä muut sukulaiset ja ystävät.

Vuosia täyttä-neitä

90 VUOTTA täytti 10. 7. 1989 Aino Naskali Huittisten Lauttakylässä. Entinen kotikylä Sakkolan Kirkonkylän Luprikkala.

85 VUOTTA täytti 18. 6. 1989 Jooseppi Ruottunen Lempäälässä. Entinen kotikylä Sakkolan Haparainen.

85 VUOTTA täytti 16. 7. 1989 Helena Nuora, o.s. Lemmetti, Vesi-lahden Mantereessa. Entinen kotikylä Sakkolan Riiska.

80 VUOTTA täytti 18. 6. 1989 Aino Honkala, ent. Rantaoja, o.s. Kurikka, Nokian Siurossa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Petäjäjärvi.

75 VUOTTA täytti Matti Nuora 29. 6. 1989 Tottijärvellä. Entinen kotipaikka Sakkolan Petäjäjärvi.

70 VUOTTA täyttivät 7. 7. 1989 kaksoissisarukset Hilikka Kuparinen os Kuparinen ja Laina Nuora os Kuparinen. Syntymäpäitä Sakkola, kylä Lapinlahti. Syntymäpäivää juhlittiin Tottijärvellä.

70 VUOTTA täyttää 18. 9. 1989 Anna Tuominen, o.s. Hinkkanen, Nokian Joenpohjassa. Entinen kotikylä Sakkolan Hovinkylä.

65 VUOTTA täytti 25. 6. 1989 Hilikka Innamaa, o.s. Hartikainen, Tampereella. Entinen kotipaikka Sakkolan Hovinkylä.

Mummot

Mukavat ol' mummot mulla. Usein heitä muistelen.

Isän äiti kätevä ol' tuohitöitä tekemään. Teki virsut sekä korit, monet muutkin esineet.

Äidin äiti taitava ol' kankahia kutomaan. Kutoi sarat, kutoi verat, matot, liinat ja kaikki tarvekankahat.

Eipä olleet mummot käyneet kouluja, ei kursseja. Vaan taito heil' ol' "hyppysissä" molemmilla mummoilla.

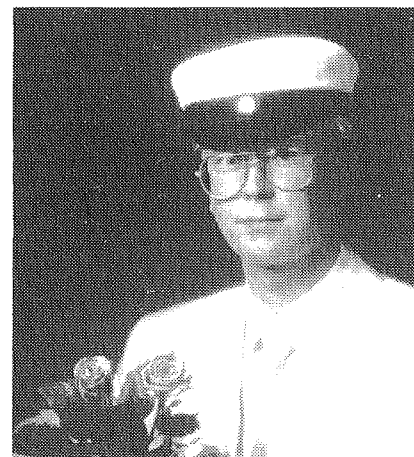
Kiitollisna heitä muistan kumpaistakin mummoa.

Taimi Finni

Uusia ylioppilaita

HELSINGIN LAAJASALON LUKIOSTA: Manne Juhani Suokas. Hänen isoisänsä (äijänsä) Eino Suokas on lähtöisin Sakkolan pitäjän Petäjäjärven kylästä.

Tämän kevään ylioppilas Vesa Luhtapuro SIILINJÄRVEN LUKIOSTA. Hänen vanhempansa ovat Kyllikki os Nuora ja Erkki Luhtapuro. Kyllikin vanhemmat ovat Sakkolan Petäjäjärveltä.

Lapsuusmuistoja Patamäeltä

Patamäki on tunnettu ja kuuluisa paikka Sakkolassa, siitä on kerrottu paljon. Siellä oli pappila pastori Neoviuksen aikana, kun Larin Parake tuli sinne asioimaan ja niin löytyi tämä kuuluisa runonlaulaja. Siellä vaikutti aikanaan tunnettu kanttori Israel Maasalo ja omat viehättävät muistonsa sieltä on kertonut myös säveltäjä Armas Maasalo.

Sinne on ajatus lentänyt joka vuosi joulun aikaan, kun lauletaan joululaulua: "Hiljaa, hiljaa, joulunkellot kajahtaa..."

Tämä Patamäen pihapiiri on minullekin hyvin tuttu. Näen vieläkin joskus unia tästä tutusta pihapiiristä.

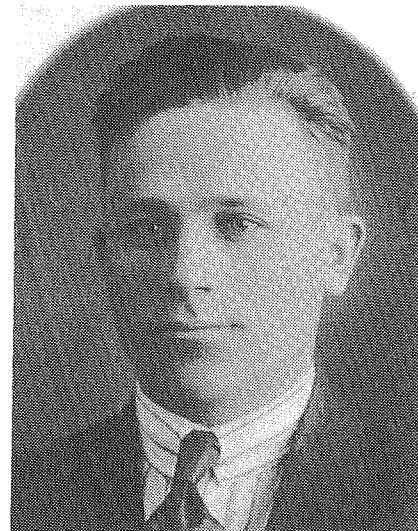
Kerronpa omia lapsuusmuistoja Patamäeltä:

Olin 7-vuotias kun kanttori Uno Liikkanen tuli kanttoriksi Sakkolaan ja asettui asumaan 1928 Patamäelle. Hän oli poikamies, eikä halunnut itse viljellä tätä tilaa, niinpä tämä annettiin vuokralle.

Kanttori Liikkanen oli ollut samaan aikaan Ville-setäni kanssa Harjun maamieskoulussa ja he olivat

siellä jo tutustuneet. Niinpä Liikkasen tultua Sakkolan kanttoriksi Ville-setäni vuokrasi tämän Patamäen tilan maat, kun meillä oli siihen aikaan sopivasti nuorta työvoimaa käytettävissä. He sopivat vielä, että tätäni Helena tuli sinne kanttorille "huushollia" hoitamaan. Näin Patamäestä tuli meille niinkuin toinen koti.

Meille lapsille tuli nyt mainio tilaisuus tutustua tähän kuuluisaan paikkaan. Kekkilästä oli matkaa Patamäelle 8 km ja tätä väliä kuljettiin hevosella melko usein. Me lapset olimme tietysti aina mukana tätä väliä kulkemassa ja viihdyimme joskus Patamäellä pitempäänkin. Kanttori Liikkanen piti lapsista, jutteli ja leikki joskus kanssamme. Nimitti minua Sirkatsu Liisaksi ja Veikkoa Sanajal-ka Tommiksi. Hänellä oli lahjaksi saatu kaunis nukke, jolla minun olisi tehnyt mieli leikkiä, mutta sitä nukkea hän ei minun leikkeihini antanut. Minun täytyi tyytyä omiin nukkeihini. — Kerran hän kyllä kan-
toi kävellen Kekkilästä Patamäelle

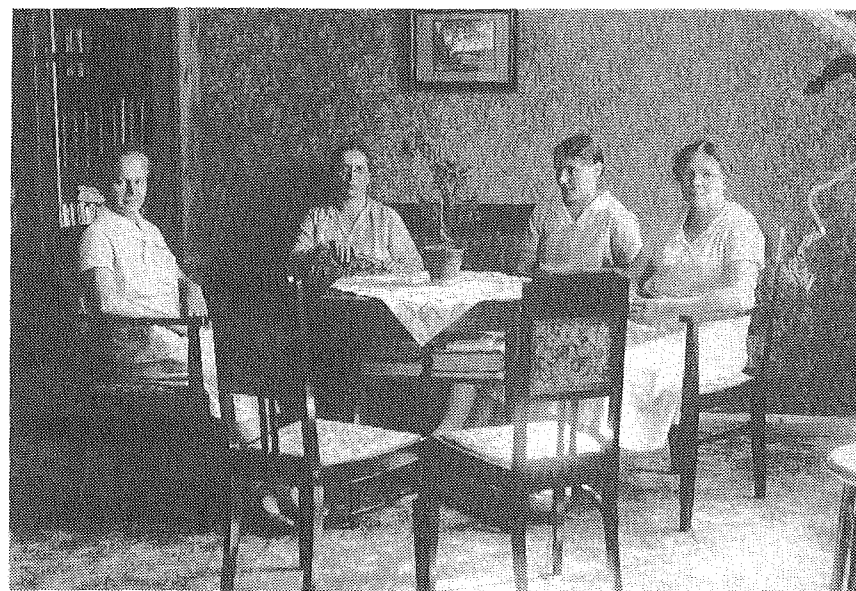
Sakkolan kanttori Uno Liikkanen 1928.

minun nukkepakettini ja muut lelu-
ni, kun ei sillä kertaa kyytiä sattunut.

Kanttorin kotona ollessa kuului salista taukoamaton pianon soitto. Täältä salista jäi mieleen myöskin kauniit ruusukuvioidet pitsiset ikkunaverhot joissa oli sininen raita — niitä aina kovasti ihailin. Talossa pidettiin joskus myös pikku juhla, joissa oli mukana Kirkonkylän senaikuista nuorisoa. Tuttu auttavainen ystävämme Systän Ake oli monesti apuna, missä milloinkin tarvittiin. Tuvassa leikittiin kerran sitä vanhaa leikkiä: vedä verkkaa, kudo sarkaa, anna sukkulan lentää — se oli minusta mukavaa katseltavaa.

Oli talvi-aika kun Ville-setä lähti kerran hevosella saattamaan vieraita kotiin. Veikko pääsi mukaan ja pois tultuaan selvitti innoissaan: — Nii ol eek täynnä tyttöö, jot ei oih hoomen-pääkää hopint hiie ekkee ennää. — Suomennettuna: — Niin oli reessä tyttöjä ettei olisi sormenpääkään sopinut lisää siihen rekeen.

Kesäaikana minut jätettiin kerran lehmien kanssa riihen ja tuvan väli-
seen kulmaukseen. Piti paimentaa karjaa. Istuin tuvan rappusilla ja ke-

Patamäen aikuisia ystäviä. Istumassa vasemmalta: kättilö Anni Paavilainen, diakonissa, kunnalliskodin johtaja Olga Rouvinen, opettaja Selma Kankunen.

huin: — Mie se uonki nyt kolme ta-
lo paimie, ommii lehmii, toistaloisii ja
viel teäl Patameäl.

Kohta tultiin paimenelta kysy-
mään: — Missäs paimene lehmät
on? Paimen ei ollut yhtään huomannut
milloin lehmät olivat lähteneet. Löy-
tyivät kuitenkin Pappilan pellos-
ta, olivat lähteneet paremmille laitu-
mille.

Tuttua oikopolkua pitkin Pappilan
riihen ohi oli mukava juosta osuus-
kauppaan pikku asioille, juoksutyt-
töäkin aina tarvittiin.

Toiseen suuntaan mäkeä alas oli
myös vetoa Kuren tyttöjen luo
piti päästä leikkimään usein. Parin
vuoden aikana tuli koko Kirkonkylä
tutuksi. Milloin pistäydettiin tädin
kanssa kättilö Paavilaisella, milloin
diakonissan mökissä, jossa silloin oli
asumassa diakonissa Olga Rouvinen,
myöhemmin hän toimi kunnallisko-
din johtajattarena. Joskus poikettiin
opettaja Kankkusella, joskus Virkin
kaupassa, Naskalilla, Laamasen Ma-
tilla ja missä milloinkin, kun tädille
olivat nämä ihmiset tuttuja. Minä
kuljin kuin maskotti, aina mukana.

Tämä Patamäen aika loppui aika
lyhyeen, sillä kanttori Liikkanen oli
toimessa vain kaksi vuotta,
1928—1930 ja muutti Sakkolasta
Nurmeeseen.

Viimeiset muistoni Patamäeltä on
keväältä 1938, kun asuin siellä kaksi
viikkoa rippikouluajana. Kanttori
Lehmusvuori asui jo silloin Pata-
mäellä. Rouva Eija Lehmusvuori pi-
ti meitä rippikoululaisia kuin parhai-
ta vieraita täyshoidossa. — Niinpä
kiitolliset ja mieluisat ajatukset muis-
toineen seuraavat näin läpi elämän
Patamäen tutusta pihapiiristä.

Vielä näin vanhanakin on aina ilo
tavata Sakkola-juhlissa näitä Kirkon-
kylän lapsuuden ajan tuttuja. Se tuo
aina iloisien muistojen tuulahduksen
lapsuuden Patamäeltä.

Sirkka Kuuppo

Sakkola-juhlissa ei tässä pakinas-
sa kerrota mitään, seuraava numero
omistetaan pitäjäjuhlille ja vakaa
toivomus on, että sieltä löytyisi pal-
jon sisältöä Suvannon Seutuun. Sil-
lä toimituksen tuolilla on aina huoli
kirjoitusten riittämisestä.

Olemme jääneet aikataulusta

runsaasti jälkeen, siksi tämä lehti
tulee vielä ennen kihujen tuomaa
tunnelmaa. Mielestäni tähän nume-
roon silti sisältyy TUNNELMAA
juhannusyöstä sekä heinähomista
särkynneeseen polkupyörään.

NÄIN ROMANTTINEN kerron-
ta, kuin Klaudia asian kertoo on
varmaan jokaisen naisen mielen
mukainen. Tapaus on totta eikä
nyyrikkiläistä kuvitelmia joten us-
kon lehden kuluvan rouvien, neito-
jen ja tyttöjen käsissä.

Lähetäkää tietoa, että kulkeeko
kaikki Suvannon Seudun tilaukset
yli KAKSI KUUKAUTTA "Rapa-
kon tuolle puolen" ennen kuin saa-
puvat tilaajan kotiin. Kulku on kä-
sittämättömän aikaa ottava. Missä
lie vika?

Ristisiteessä on Toijalan postilei-
ma, jolloin kyseinen numero on
postitettu, jota on syytä verrata saa-
pumispäivään Amerikoissa.

Uusia ylioppilaita on saatu tie-
toomme yllättävän niukasti.

Kirjoitan tämän pakinan naisten
viikolla ja vettä tulee Riikasta Kirs-
tiin aivan lotisemalla, oli vain suuri
onni, että kuukausi tätä ennen piti
oikeaa heinäpoutaa...

Perämoottorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

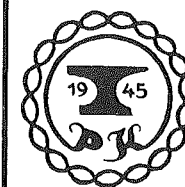
Pienkonekorjaamo

NUORA-MOTOR

Härmälänkatu 15, TAMPERE

Puhelin 931-654 411

Perämoottorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

**PÄRSSISEN
KONEPAJA**

35500 KORKEAKOSKI, PUH. (935) 812 04

Toimivia metalliovia, ym. rakenteita
Alumiinisia ovia ja ikkunoita
Koristetaontaa, lähetyskyntelikköjä

Karjalainen ruokaperinne talletettiin kilpakeruuna

Karjalainen ruokaperinne-kilpakiselyssä sai pääpalkinnon Kaarina Saarelma (Viipuri, Muolaa), II Juho Leskinen (Pälkjärvi), III Liisa Pekonen (Äyräpää).

Suvantolaiset palkittiin seuraavasti: VII Viljo Purontaa Sakkola Petäjäjärvi, XII Toini Pelkonen (Vpl Pyhäjärvi).

Kirjapalkintoja saivat suvantolaisista: Lydia Hämäläinen (Metsäpirtti), Jussi Laurila (Metsäpirtti), Sinikka Ojala (Sakkola Petäjäjärvi), Eino Lipsonen (Valkjärvi).

Vastauksia kertyi yhteensä 8063 liuskaa, joista ruokalomakkeita valmistusohjeineen oli 1990 kpl. Karjalaisen perinteen työryhmä kiittää kaikkia osallistujia.

Pääpalkinnon lisäksi jaettiin 20 raha- tai kirjapalkintoa ja lisäksi 24 vastaajaa saivat kirjapalkinnon.

Putkiliike P Nuora Ky

37560 KULJU

puh. 676 100

VEIKKO SOKURA
Erikois-
hammasteknikko

TAMPERE

Mäkipääkatu 39—41 II kerros

Puh. 556615

Evakonlaulu

(Sävel: ”Varjele... ”)

Karjalan kansaa nyt kaikkialla näkkee,
ne meitä on heittäneet minne vain.
A mie olen issekin sitä siirtoväkkee
ja laulelen menneitä muistojain.

Ei saaha myö syöä Laatokan lohta,
on puutetta muustakin ruuasta.
Ei saaha hailia happamia,
noita Koiviston eukkojen tappamia.

Tanssien praasniekat vietiin,
Salmin, Suistamon, Suojärven sultsinat syötiin.
Myös tultua työst oli kylpykin valmis.
Vieras siellä nyt vihtoo ja löylyä lyöpi.

Tuskinpa muu Suomi kylliksi tuns
kuinka keljusti Karjalan maille käi.
Vieraalle tielle nyt Valkjärven kiessit
ja Säkijärven keinuvat tuolit jäi.

Muolaasta enne meillä perunoita tuotiin,
vaan nyt ne on tuomasta lakanneet.
Missähän ne kyyröläisten savilinnut soi
kun hyökin on kampeensa pakanneet?

Kurkijoen piiskat ne lännessä läiskyy
ja siellä ne varsatkin vaihdellaan.
Vaikka meiltä Sortavalan markkinat jäikin
niin litkat myö ainakin maistellaan!

Laatokan rannalla uiminen maistui,
mutt täällä sitä ainakin pelkäämme.
Terijoen hiekoilla hipijämme paistui
ja uus nahka saatiin myö selkäämme!

Paljon ei maksa ne manttaalikirjat,
nekin taisi jäädä vain hyllylle.
Kiireessä jäivät ne ihanat viljat
Jääsken ja Viipurin myllyille.

Sieltä ne saatiin Sakkolan porsaat,
nekin on sieltä nyt karanneet.
Ympäri Suomea niitä nyt sortaat,
eivät ole olemasta lakanneet.

Lakkasiit Kiviniemen markkinat,
ei Helppo-Heikki huutele syksyisin, kevväin
miten halvat siellä olliit hinnat
kun nyt muistelee jälkeen päin.

Sinne jäi Siesu ja Pitkähiekkan rannat.
Kuka siellä nyt ui ja kahlaa?
Ja silmissä välkky ne puhtaat sannot.
Muistoissa vielä yhä koskikin pauhaa.

Viipurin rinkilät ne vehnäset voittais
ja ne paraskina purtaisiin.
Mitähän, jos Säkijärven polkan nyt soittais
ettei vain liikoja surtais!

Alkuperäistä kirjoittajaa ei ole tiedossa, mukailu ja neljä viimeistä säkeistöä on Klaudia Pelkisen kirjoittamat.

Aukusti Kiuru

Muisteluksia

Ainahan alku on hankalaa, kuten nytkin, mutta se on eri asia, että seisookos lopussa kiitos. Täällä Turussa nämä alkuvuorot olivat epävarmoja — ollako vai eikö olla?

Olin vain maalaispoika, ja sen sain tänä alkuaikana kokea ihan selvästi. — Kun aamusella tulin kouluun ja menin jonkun poika- (vai pitäisikö sanoa mies) ryhmän luo ja toivotin hyvää huomenta, niin joku ehkä saattoi vastatakin tervehdykseeni, mutta hetken kuluttua huomasin olevani aivan yksin — kukaan ei ollut seurastani kiinnostunut.

Samoin oli tuntien ja varsinaisen koulun käynnin kanssa. Kaikki oli outoa, alusta piti aloittaa.

Vain ”matikka” lähti jostain väliltä paremmin luistamaan ikään kuin kertauksena. Silloin jo tajusin, että elämä saattaa olla vieläkin ankeaa. Parin — kolmen viikon aikana näillä tunneilla olin onnellinen jos saatuin saamaan laskun oikein. Muuta en ehtinyt, enkä osannut. Silloin tuntui se koulusalin jakkara kovin kovalta ja vieraalta sekä mieleen työntyi masennuksen tunne, että jokohan tästä on lähdettävä ”kalppimaan ja painettava ovi hiljaa kiinni?

Vielä sentään sinnittelin, enkä halunnut kovin vähällä luovuttaa. . . Ja loppuihan vauhdin pito — alettiin nousta tyvestä puuhun, toisin sanoen ruvettiin laskemaan algebraa ja se tuntui olevan suurimmalle osalle luokkaa yhtä outoa, ainoastaan muutama mies tuntui olevan ”jyväällä” laskennosta, mutta hekin ajano- loon sammuiivat, kun päästiin ensi askeleista kauemmas.

Jollakin tavalla minusta alkoi tuntua tuo ”uusi” laskumuoto helpolta ja järkeen käyvältä — ja ajan oloon kun toisten välkkyjen ympärille kehittyi kiintopisteitä, niin opet-

taja alkoi myös löytää ryhmiä ja ryhmänjohtajia.

Kun tarkastettiin kotilaskuja, niin opettaja kyseli joskus ensin näiltä ryhmänjohtajilta ja jos he eivät laskea osanneet niin opettaja arveli ettei sitten kukaan muukaan ole laskenut läksyjä oikein. Ja tässä opetuksen vaiheessa minä sain ryhmänjohtajan tittelin ja vähitellen sain aamusella jo vastauksen hyvään huome-neeni — jopa joku hihkaisi, että hyvää huomenta Aku!

Niin ankealta ja läpimenemättömältä kuin koulu aluksi tuntui niin kaikki alkoi hiljalleen lutviutumaan ja niin täperällä kuin olikin, etten alkanut pakkaamaan vähäisiä tavaroita kasaan ja lähtenyt tavoittamaan Amerikan laivaa, niin sellainen ajatus alkoi tuntua turhaan vatvomiselta ja hössötykseltä. Ja jo marraskuussa kirjoitin Vilhelmille kirjela-pun, että minä en enää ole Ameri-kankuumeessa, joten hae matka-kumppaniksesi joku toinen ihminen. Aikanaan kuulin, että hän lähti erään oman kylän miehen kanssa yhdessä vuolemaan kultaa.

Kun koulunkäyntini alkoi luontua mielestäni kohtalaisesti, niin en näe siitä mitään kunnollista kirjoittami-sen aihetta — se oli sitä yhtä ja samaa läksyä ja kokeita vuorotellen, eikä niistä kirjoittaa, kun ne eivät ole mielenkiintoista luettavaa.

Tähän välipalaksi isäni mielialan näyte:

Heikkosen Salomon (monet vuodet samoilla työmailla yhdessä kansani rehkinyt mies) oli tullut jonakin pyhänä kylään ja oli kuullut, että olin jo koulussa ja ruvennut juttelemaan tästä suuresta uutisesta: — Se on Aukusti männyt kouluun. . . ? Tähän isäni jurahti: — Kuuluu ollie mänt. Koko keskustelu loppui siihen. Säätkään eivät enää antaneet aihetta keskusteluun.

Jo oli joulukuu kulumassa, kun vähäiset säästöni olivat lopussa ja rahapussini pohja näkössä. Kummin-kin kesällä eräs naapurin isäntä oli kuullut, että kouluun esteenä oli ra-

han puute, niin hän tuli sanomaan, että kyllä rahaa lainaa. . . Tämän lupauksen perusteella kirjoitin hänelle ja pyysin lähettämään sen verran rahaa, että pääsen jouluun asti. Hän lähettikin pyytämäni summan, mutta ilmoitti samalla, että joululoman aikana järjestäisin lainan takaisin, koska häneltä ei jouda lainata pitemmäksi ajaksi rahaa.

Kun jouluksi tulin kotiin lomalle ja tiedustelin lainansaantimahdollisuuksia, niin eräs isäntä lupasikin lainata, mutta kaiken varalta minun piti hankkia kaksi takaajaa lainaan.

Enoni lupasi tulla toiseksi ja arveli isäni suostuvan toiseksi takaajaksi. Kun isältäni kysyin asiaa, niin hän alkoi empiä, että ”em mie tiije” ja teki vastakysymyksen, että ”onkos sius sit velkojeis maksajaks? Vai jouvuks mie viel siu velkojaiski maksamoa?”

Kun esiinnyin toivorikkaasti tulevaisuuteen ja luotin onnistumiseeni elämässä, niin yrittäkää arvata mitä tämä merkitsi isäni ajatteluun. . .

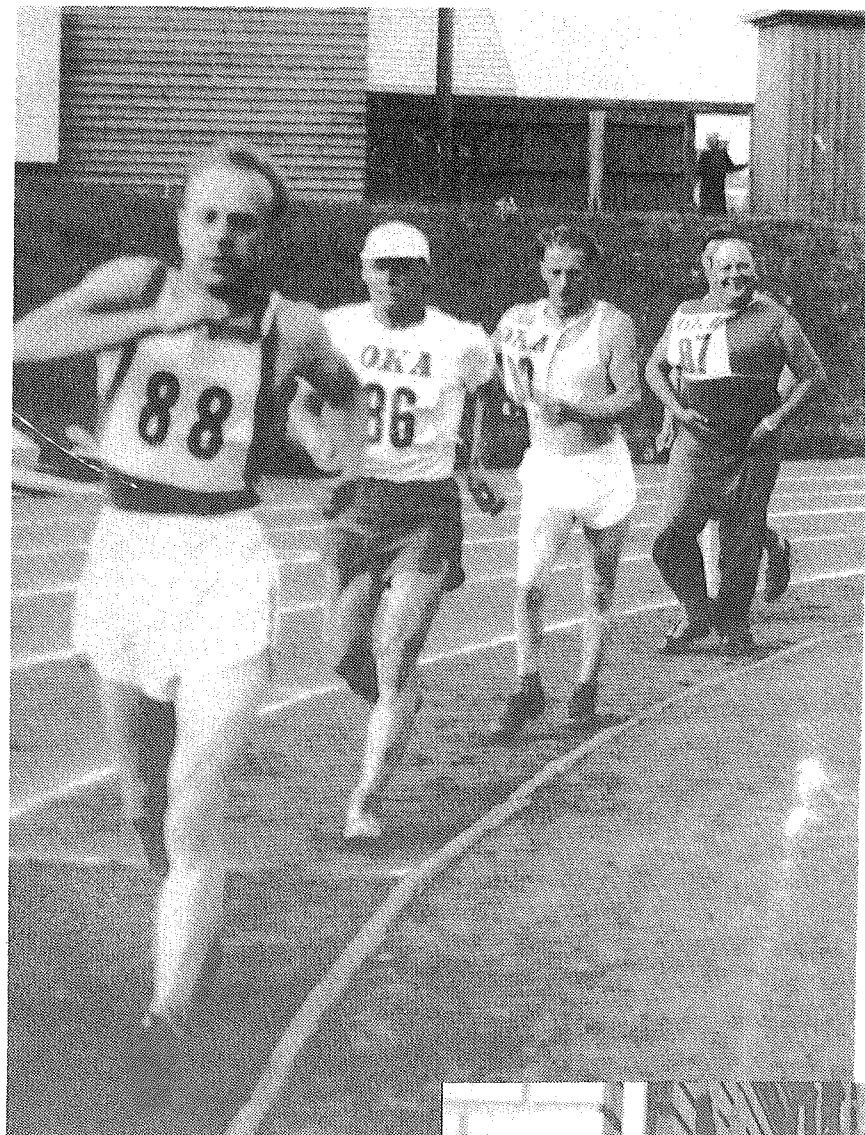
En enää voinut olla sisällä tuvasa, vaan tempaisin hattuni ja lähdin ulos, enkä voinut pidättää kyynelieni. Että pitääkö tämä elämä olla näin kova. . . ? Olivatko nämä vuodet menneet hukkaan, vaikka olin uuras- tanut tosimielessä — ja saan vastaa- ni tuollaisen ynseyden!

Pitkään pihalla tuuletelin itseäni ja tyynnyttelin mieltäni, kunnes vilu ajoi sisälle. Kun tulin sisälle niin isäkin huomasi pahan mieleni, niin hän kuin vasten mieltään sanoi: ”No, soahan mie tulla toiseks takkoamoa. . . ”

Näin tämä raha-asia sen kevään osalta oli järjestyksessä. ”Huomisella on huoli itsellään. . . ” olin kuullut sanottavan. Koulunkäynti kävi jo taista tahtia, enkä muista siltä ajalta mitään mainitsemisen arvoista tapahtumaa. Ei kohokohtia eikä kuoppia- kaan.

Koulu loppui ja kesäloma alkoi!

jatkuu

**Sulo Kuisman
valokuva-
albumin
kerrontaa
sota-ajalta**

Kuva on Sotainvalidien urheiluliiton kesäkisoista Hämeenlinnassa. Menossa on jalkavammaisten 1 km ratäkävely. Sulo Kuisma, no 88, voittaa kilpailun. Voitettuaan kävelyn kuusi kertaa hänelle ojennettiin sotainvalidien suurmestariuokan merkki.

Kevät v. 1940. Ensiaskleet omin voimin sairaalan pihalla.

Kuva sotasairaalan pihalta. Sulo Kuisma eturivissä tukisauvaan nojaten.

Sulo Kuisma ensimmäisellä sairaslomalla kesällä 1940 Turussa. "Veljeni Vaimo Lempi rinnallani."

Sotasairaalan partiotytöt, jotka järjestivät pieniä huvitilaisuuksia ja kirjoittivat, jos potilaat eivät vammojen vuoksi itse pystyneet kirjoittamaan.

Siviilielämää Sakkolan Riiskassa jatkosodan aikana

Sakkolan pitäjän kyläyhteisöistä minulle oli läheisin Riiska. Se oli vanhempieni syntymäkylä ja nuoruusajkojen asuinpaikka. Riiskaan lapsena usein taapersimme äidin mukana kuin linnun pojat emolinnun turvis-
sa.

Yhteydet Riiskaan säilyivät pääasiassa sukulaissuhteiden ansiosta. Vielä jatkosodan ajanakin, ollessani maanpuolustustehtävissä Kannaksella, poikkesin Riiskaan ja yövyin siellä sukulaisten luona.

Jatkosodan aikainen asutus Riiskassa kiinnosti minua. — Moni siellä silloin asunut tietää ja muistaa asioita ja paikallisia tapahtumia, joiden tietoarvo nyt olisi ainutlaatuisen tärkeä.

Ehkä joku kirjoittaisi niistä Suvannon Seutuun. — Koetan minäkin jotain muistella niistä ajoista, suurelta osin äitini käymän kirjeenvaihdon perusteella.

Sakkolan kunnan esikunta tuli Sakkolaan jatkosodan aikana 5. 9. 1941 Kannaksen takaisin valtauksen jälkeen. Paluulupia Sakkolaan alettiin myöntää varsinkin niille, jotka voivat osallistua siivoustöihin.

Kävin Riiskassa itsenäisyyspäivänä 1941. Silloin pistäydyin Koppasella kylässä. — Koska olin lyhyellä lomalla Viipurista, en ehtinyt laajemmalti tutustua kylään, vaan minun oli palattava, Raajun kotirauniot silmäiltyäni, Metsäpirtin kirkonkylään yöpymispaikkaani.

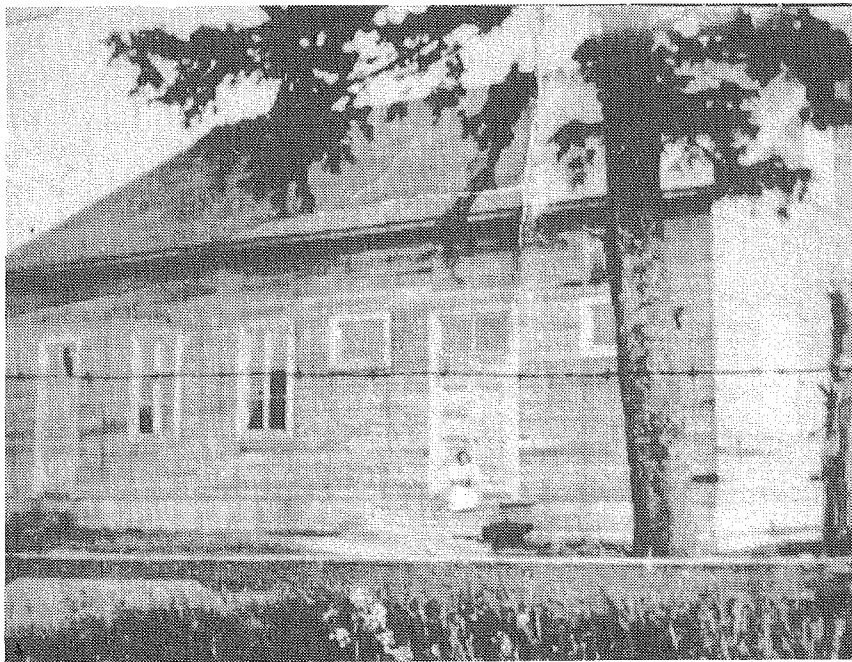
Tieto siitä, että miten laajaa asutus Riiskassa silloin oli, jäi minulta sillä kertaa saamatta.

Myöhemmin jatkosodan vuosina palasin taas uudestaan Riiskaan kuin ”israelilaiset luvattuun maahan”, sitä katsomaan ja kylän erikoisissa

tunnelmissa viihtymään. Näistä matkoista olen hyvin kiitollinen.

RIISKA 1942

Vanhat kirjeet kertovat paluusta Riiskaan 1942, vapun aikoina: ”En jaksa sanoa kuvata kun alkoi Suvannon sininen selkä näkyä Raajunmäen päällä. Ilma oli kaunis, kesälinnut

Riiskan seurojentalo ei koskaan ehtinyt valmistua.

lentelivät. Kiuru lauloi, puro virtasi. Taloja ei näy...”

Toukonmäellä oli autokorjaamo. Paukun Lovisan talo oli paikoillaan ja Kiiskinrannan puoli oli entisellään. Kiurunkannat ja valkovuokot kukkivat.

Juhannusaattona kuului Laatokalta päin jyrinää kaiken päivää. Lentokoneen ääntä kuului myös.

Heinä on kasvanut hyvin. Kalaa

tulee runsaasti Suvannosta. Erään kerran kalastajan selkäimeen tarttui ”outo saalis”, kun ihmisen vaatteita oli tarttunut koukkuun.

Kaupassa on käyty Vilakkalassa ja Haparaisissa veneellä. Sotilasruokala on Junalan Lainan talossa.

Marttojen puolesta on jaettu perunoita. — Maanviljelijöillä on kiireitä viljan kylvöissä. — Lehmiä on melkein jokaisella. Niitä on vaikea

laiduntaa, kun ei ole aidattuja alueita. Pietarista kuuluu tykkien ääntä. Myös pienempien aseiden ääntä kuuluu. — Sota on lähellä.

Riiskan kylän asukkaat ovat palanneet takaisin melkein kaikki. Rakennustyöt ovat käynnistyneet varsin suuressa mittakaavassa. Asevelitalo ja on rakennettu 11.

Raajuun tulee 4 asevelitaloa. Koukkuniemeen nousee myös raken-

nuksia.

Osa Riiskan väestöstä asuu riihessä tehdyssä asunnossa. Suutarilla on paljon työtä kenkien korjauksessa.

Syksyllä viljat kasvoivat hyvin. Osan perunoista vei halla.

RIISKA 1943

Ruokaa on riittävästi. Metsäpirtissä on käyty Leimolan kaupassa. Mylly pyörii Metsäpirtissä jauhaen viljaa.

Elämä jatkuu toivorikkaana. — Toistakymmentä uutta taloa on valmistunut ja monta perhettä on päässyt asumaan omaan kotiin. Osa ihmisistä asuu vielä saunassa, aitassa, tavaramakasiinissa, navetassa ym. ahtaissa oloissa.

Pappi kävi puhumassa Riiskassa. — Äitienpäiväjuhlat olivat Ylä-Ukosella. Kihlapareja on tullut. Joku on kuollut. Kevään kylvöitä on suoritettu traktorilla ja hevostyönä mutta naisen johdolla. — Varis auttoi kananpoikien hautojana.

Kirjeistä ilmeni, että Riiskassa on hyvä olla ja ihmiset näyttävät tyytyväisiltä.

— Silti tykki yhä jyrisee ja muistuttaa sodasta. — Maastossa näkyy toisinaan ihmisen luita ja joku hautaamaton ruumiskin. Vastapainoksi sodan kaameudelle Suvanto kimalteli, veneet lipuivat järvellä ja tuomet kukkivat.

Viljat kasvavat hyvin. Tattariakin on viljelty. Sotilaat auttelevat. Osuuskauppa on saatu Toukonmäelle.

Poikalapsia on syntynyt Riiskaan. Ajan vakiintumista odotellaan.

RIISKA 1944

Kirkkoherra Laurila vieraili kodeissa. Kylänlukuset pidettiin Karpasella ja äitienpäivää vietettiin Rastaalla.

Hääjuhlat olivat Riiskassa. — Kylän ihmisiä on kuollut. Vapun aikana lähtivät jäät Suvannosta.

Matti Revon kodinrauniot Riiskassa jatkosodan aikana.

Sodan jyske kuuluu, mutta touku-
kuussa vielä Riiskassa rakennettiin.
Sakkolasta tuli lähtö toisen kerran
11. 6. 1944 venäläisten kesähyök-
käyksen jälkeen, läpimurtotaistelujen
alkaessa Kannaksella.

Riiskan kyläläisten sijoituspaikko-
ja olivat mm. Tottijärvi, Nokia, Ve-
silahti, Viiala, Urjala ja Punkalai-
dun.

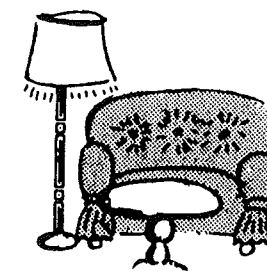
Mykistyneenä olen usein ajatellut
sitä selittämätöntä kärsimystä, mihin
siirtokarjalaisten oli alistuttava koti-
kylänsä kohtalon edessä.

Vanhempieni kaipaus ja ikävä, jo-
ta ei niin usein ilmaistu sanoilla, mut-
ta joka näkyi läheisimmille, on ollut
tämän kirjoitelman eräänä motiivi-
na.

Elsa Tuokko

- Passikuvat heti — otamme myös valokopiot
- Nopea filminkehityspalvelu, jopa tunnissa
- Laaja tarvevalikoima: Kamerat, projektorit, filmit, kehykset
- Valokuvaaja tilattavissa eri tilaisuuksiin, studiokuvauksia

Lempäälän Kuva ja Tarvike
om. Tapio Kuisma, Sirvalahti P. 751 659

Verhoiluliike

AAPRO KIISKI

41490 Niemisjärvi
☎ (941) 845 724

Hankasalmi

Vapaussodan aikoja

Se oli sitä aikaa kun vapaussotaa jo valmisteltiin, kun riiskalainen parisniekka Junalan Jussi oli ostanut Venäjän puolelta kuivattuja raavaan nahkoja kaksi hevoskuormaa ja ne oli tuotu jo Riiskaan asti.

Hän palkkasi Aatami Koppasen kuljettamaan ne Viipuriin. Kun veimme kuormat perille Viipuriin, niin Jussi maksoi kuljetuksen meille ja palasi Riiskaan eri tietä kun me.

Silloin päivällä olivat Sakkolan suojeluskuntalaiset yrittäneet vallata Viipurin rautatieaseman haltuunsa, mutta joutuivat perääntymään ja illan hämärtyessä majoittuivat Viipurinlahdella olevaan Venäjänsaareen. Kolme Sakkolan miestä oli jäänyt

vangiksi kun eivät saaneet ajoissa perääntymiskäskyä.

Mutta suojeluskuntalaiset saivat jostain soitettua Kiviniemeen poliisi Matti Pitkäselle, että poikasi Yrjö on vankina Viipurissa.

Matti taas oli soittanut Mamejeffin Alkolle, että koeta saada Yrjö vapaaksi! Alko oli ottanut yhteyttä venäläisiin sotaherroihiin, jotka huusivat nimeltä Yrjö Pitkänen pois linnan vankilasta! Toiset kaksi ammuttiin.

Tuomari Mamejeff oli lääninhalituksen esittelijä. Hän sai Yrjön järjestetyksi kyytiimme ja varusti sellaisella todistuksella, että meitä ei saa pidättää missään, koska olemme matkalla kotiimme Riiskaan. Sakko-

lasta ei mainittu paperissa mitään.

Kun saavuimme Viipurista Kämärälle oli kaksi pyssymiestä vastassa jotka tarkastivat paperit. Kyselivät, että missä se Riiska on? Sanoimme sen olevan Laatokan rannalla lähellä Venäjän rajaa.

Yrjö oli silloin riuska mies ja sanoi: — Jos ei päästä mänemään, niin otetaan niiltä pyssyt pois! Hakataan miehet ja ajetaan karkuun!

Pääsimme sovinnolla tiesulun läpi.

Yrjön jätimme kotiin Kiviniemeen ja me ajoimme omaan kotiimme Riiskaan.

Väinö Koppanen

Ura uurtamista pienest pittäi. VI

Marraskuu viimisen, Anti-päivän alkoit pommit putoilla Helsingiin. Sota ol syttynyt iha tosissoa. Nuoret miehet yks tosies peräst kutsuttii ”sis-seä” ja sitä kutsukorttii uottelin kaihol itseki, ko ei milleä ois ilent mitteä tekemättä vetelehtii kaupungi kavuil. Oisiit viel luulliet vaik sotaroa-kiks. Toista se ol sillo ko nykyjä, ko monjoat männyöt ennemi vankilaa ko väkkie.

Kerkesihä mie jo käyvä sotilaspiiristki kyselemäs enneko se vihoviime tul — kutsu Helsingi ilmatorjuntaa. Eikä siin talvisovas kerent miu kohal kuikoa käymeä — vakinaist olliit asseis ja myö kutsutut voa varamiehien.

Talvsova jälkie miust tulki sit

elokuva- ja mainosmies ko mie peäsi oikei vakinaisel vakanssil Särkä Filmitteollisuutie ja sammoi aikoi miust tul ukkomieski. Olin onnellisest naimisis ko kohtsilteä alko uuvestoa sota — jatkosota. Tietty jot mie jouvuin toas Helsingi ilmatorjuntaa mut miu perrierie virtas nyt SF:st sotakuukausipalkka.

Ei miust kyl sotilasta tult sovaskoa. Mie kuuluin it-patterii miesvaavuutie, mut emmie siel patteril kerent paljo olemoa ko minnuu yleaikea komennettii semmosii paikkoi mis tarvittii piirustaijoa. Ilmatorjuntakoulus piirtelin kurssilaisii kuuvvii, kuvitin Ilmatorjuntalehtie ja esikunnas ol millo mitäki teknillistä piirtämis-

tä. Ja ko jouvuin komennuksel, pitjokkuu toine komentoa miu tilallei muuvvoalt. Eikä kukkoa koko patteril semmosest tykät, ei esmiehet enempeä ko miehistökkeä.

Sova loppupuolel miut vihoviime poistettii patteri vahvuuvest ja siirrettii tykkeneä ITR-esikuntaa, mis sain käyvä päivät työs ja assuu koton ko sivilis ikkeä. Vissii siint olliit kaik hyvilleä, enkapähä tok pahhoa tykät itsekeä.

— — —

Sova loputtuu aloin sit hoijella ÄsÄffä grafiikkatöitä oikei kuukausipalkal. Suome Filmitteollisuuve konttor ol sova aikan muuttant uutie tal-

luo Rautatietori varrel oikei näköalapaikal. Miul ei sielt kuitekoa riittänyt työhuonetta, nii jot mie sain tehdä koton kaik suunnittelu- ja tekstaustyöt. Aja olluoha se ei sillie oikei mukavalt tuntunt nii jot enne pitkeä mie jäin freelanceriks, vappoaks taiteilijaks. Särkä SF tok iellie ol miu päätyöllistäjä, mut siin sivus muut filmifirmat ja usjat kustannusliikkiet pititiit huole siint jot työt ei miult loppuniet. Aika se ol ko usseimite tuppas loppumoa kese.

Ain välil sitä kuiteki kaihos vakituista työpaikkaa mis sais nauttii huolettomist vapa-ajoist ja kesälomist.

Elokuvamainokset — erittäi ne koappimainokset — ne alkoit olla miltei yksiommoa miu heiniäi. Niin SF ko muutki filmifirmat jättiit järeteä sellast painohommat miu huolekse. Ja syyki siihe ol selvä: mie oli alkant tehdä kuvaloata korvikkeita huokijoa hintoa. Metallist kuvaloatat tuppassiit tulemoa niin tuhottoma kalleiks jot niie käytös pit yleaikea pihistellä. A mieko ko kaiversi kuvaloata linoleumil ni se hinnaks tul voa pien osa metalliloata hinnast. Nii kannatti tilloaja tietteä reilummi kuvaloattoi ja painattoa plakatloijoa vaik usjemmal väril ja niin soatii koappimainoksistki värikkeämpi.

Hyvät uutist leviäät sukkeloja ja yks kaks ol peäkaupungi seuvu tiijos jot mie voin seästeä kuvaloattakulungeist. Kirjapainot ja mainostoimistotki tilasiit miult linoloattoi oikei kilva kans. Nyrkkeilyliitto tietti miul kaik moaottelujulistiet ja monet muutki järjestöt yks toisies perreä, niiko esmerkiks rahalaitoksiks osuuskassajärjestö OKO.

OKO tietti miul linoloatat näyteikunajulisteillie, mitä se painatti kymmenittäi vuuvves. Viiskytluvu alurupes OKO julkaisemmoa ommoa Yhteisvoimin-lehtii ja ikkeä ko sitä varte sannoit tarvitsevvoas minnuu

iha kokopäiväsest — siin samal saisiit linoloata tekijänki. Vakituista työpaikkoaha mie olin kerent jo kauva kaihotakkii, ja nii mie pestahusi oikei rahalaitokse virkamieheks. Elokuvahommat siin ol jätettävä vähemäl, mut SF:n kans pyrin pitämeä suhtiet kunnos.

Viiskytluku se olki oikijoa mullistukse ja myllerrykse aikoa miu elämäsarallai, mainonna ja grafika alal. Tehaslaitokset, kaupalliikkiet, virastot ja järjestötki yks toisies jälkie siirtyit mainostoimistoihe asiakkaiks. Ennehä ei mainostamine olt kannattavvoa ilma mainostoimisto asiatus-temusta.

Aja tuulii mukasest sai pellervolaine osuustoimintaliikeki oman mainostoimiston Mainosyhtymän, mihi

asiakkaiks tulliiit SOK, Valio, Hankija ja monet muut niiko miu työntäjä OKO. Mainoshommat, mitä mie olin kaks vuotta kerent hoijella oikei kuukausipalkal, männiit kaik Mainosyhtymäl Yhteisvoimin-lehtii myöte ja mie jäin virattomaks.

Vaik miult virka OKOs män, töitä tok piisas — etenki sitä linoloata tekuo. Elokuva-ala ol hyvillie ko mie olin toas heijä käytettävissie ihä vappoast. Tovenki — mie olin toas vappoa ja miul ol töitä enemmän ko kerkesin tekemeä — miehä vaik voisi perustoa oma firma. Ja sehä mie tok teinki ko sattuu olemoa hyvä nimiki valmien. Annoin rekisteröijä nimelilei toiminimen LINOGRAFICA.

Eka Karppanen

Kirvesmäki-kerho säilyttää nimensä

Kirvesmäki-kerho ry piti ensimmäisen varsinaisen vuosikokouksen Mynämäen Valtolassa Kaija ja Keijo Hynnän vieraanvaraisessa kodissa aprillipäivänä 1989.

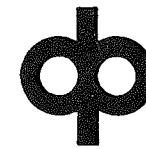
Kokouksen puheenjohtajana toimi Aulis Ukkonen.

Kokouksen päätöksellä kerho säilyttää virallisesti Kirvesmäki-kerho nimen. Sääntöluonnos hyväksyttiin ja päätettiin yhdistyksen rekisteröinnistä ja liittymisestä Karjalan Liittoon. Kirvesmäkipäivää vietetään 26. 8. 1989 Mynämäessä ravintola Birgitan tiloissa.

Yhdistyksen puheenjohtajaksi kuvalle kaudelle valittiin Aulis Ukkonen Kauniaisista ja vpj:si Keijo Hynnä Mynämäestä. Hallituksen jäseniksi 2-vuotiskaudeksi valittiin Kaija Hynnä, Hannes Lopenen, Veikko Ukkonen ja Sirkka Rummukainen Mynämäestä, Toivo Laulajainen ja Maija Uusikartano Turusta, Erkki Myöhänen Raisiosta sekä Kalervo Pauku Nokiasta. Rahastonhoitaja on Kaija Hynnä.

Kerhon alue on Metsäpirtin Terenttilän koulupiirin kaikki kylät.

Tauno Hynnä
Kurkipolku 510
37550 MOISIO

**TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI**

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

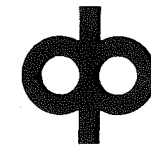
voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

VESILAHTI — Puh. 931-739541

**VESILAHDEN
OSUUSPANKKI**

joustavaa
pankkipalvelua

Tampereen Aluesäästöpankki

auttaa — neuvoo — palvelee

LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ
OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 751886 (verstaaseen)
Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

**SUVANNON
SEUTU**

Suvannon ympäristön kotiseutu-
lehti, ilmestyy 1989 8 kertaa
vuodessa.

Tilaushinta 50 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta cm

Toimituksen ja konttorin osoite
37370 NARVA. Puhelin
(931) 734 843.

Postisiirtotili TA 430763-1

Pankki Vesilahden Osuuspankki
37370 NARVA. Käyttötilin numero
551 105-42772.

Vastaava toimittaja
Viljo Purontaa.

Toimituskunta Helmi Uosukainen,
Uuno Pulakka, Eero Koppanen ja
Väinö Kekki.